

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินหลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) พ.ศ. 2541 ของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และเปรียบเทียบผลการประเมินหลักสูตร จำแนกตามแผนการเรียน และศูนย์การศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาที่เรียนในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ปี พ.ศ. 2541 จำนวนที่จับทั้งแผน ก. และแผน ข. 772 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามศูนย์การศึกษาจำนวน 251 คน

เครื่องมือที่ใช้วิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) พ.ศ. 2541 ของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านบริบท 2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น มีอาจารย์ นิสิต อาคารสถานที่และห้องเรียน หลักสูตร สื่อการเรียนการสอน 3. ด้านกระบวนการ มีการบริหารและการจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และการอำนวยความสะดวกของศูนย์การศึกษา 4. ด้านผลผลิต คุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่จบการศึกษา โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน หลังจากปรับปรุงแล้ว ได้นำแบบสอบถามไปทดสอบใช้กับผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ เท่ากับ .21 - .75 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .98

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งและรับคืนแบบสอบถามจากผู้สำเร็จการศึกษาทางไปรษณีย์ ทั้ง 4 ศูนย์การศึกษา จำนวน 251 ฉบับ ปรากฏว่า แบบสอบถามที่แจกไปได้รับคืน และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 251 ฉบับ คิดเป็น 100 % ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way-ANOVA)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ด้านบริบทที่เกี่ยวกับความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับความต้องการของหน่วยงานที่ปฏิบัติ และความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับความต้องการของผู้เรียนในระดับมากที่สุด และเห็นว่ามี ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศมาอันดับแรก รองลงมาคือ ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับความต้องการของหน่วยงานที่ปฏิบัติ

1.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้ประเมินผลในส่วนที่เกี่ยวกับอาจารย์ นิสิต อาคารสถานที่และห้องเรียน หลักสูตร สื่อการเรียนการสอน สรุปผลดังนี้

1.2.1 ปัจจัยเบื้องต้น (อาจารย์) พบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยอาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิที่เหมาะสมมากที่สุด รองลงมาคือ อาจารย์เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับศรัทธา

1.2.2 ปัจจัยเบื้องต้น (นิสิต) พบว่า นิสิตที่ได้ศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษามีความพร้อมที่จะศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความตั้งใจจะศึกษาให้สำเร็จตามหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ นิสิตมีเวลาเพียงพอต่อรายวิชาที่จะเรียนตามหลักสูตร

1.2.3 ปัจจัยเบื้องต้น (อาคารสถานที่และห้องเรียน) พบว่า อาคารเรียนเพียงพออยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ความสะอาดของอาคารเรียน ยกเว้น มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เพียงพอต่อการค้นคว้า และสิ่งอำนวยความสะดวกที่อยูภายในห้องเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

1.2.4 ปัจจัยเบื้องต้น(หลักสูตร) พบว่า ความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตที่เรียนทั้งรายวิชาที่ต้องเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายวิชาภาวะผู้นำทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ หลักและแนวคิดทางการบริหารการศึกษา

1.2.5 ปัจจัยเบื้องต้น (สื่อการเรียนการสอน) พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ อันดับแรกคือ มีการบริการสื่อการเรียนการสอน รองลงมาคือ การบริการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านกระบวนการ ได้ประเมินในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การอำนวยความสะดวกของศูนย์การศึกษา สรุปผลดังนี้

1.3.1 กระบวนการ (การบริหารและการจัดการหลักสูตร) พบว่า การบริหารและการจัดการหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการจัดอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ

ตรงกับรายวิชาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีการปรับเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

1.3.2 กระบวนการ (กระบวนการเรียนการสอน) พบว่า กระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะวิชาที่สอนภาวะผู้นำทางการศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ วิชาการวิจัยทางการบริหารการศึกษา ยกเว้น การจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษา/ดูงานนอกสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง

1.3.3 กระบวนการ (การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน) พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลการเรียนอย่างแท้จริง มากที่สุด รองลงมา คือ การวัดและประเมินผลการเรียนเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชา

1.3.4 กระบวนการ (การอำนวยความสะดวกของศูนย์การศึกษา) พบว่า การบริการของจบหลักสูตรของฝ่ายภาควิชาบริหารการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ฝ่ายห้องสมุด ยกเว้น การประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลความเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัยบูรพา อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านผลผลิต (คุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่จบการศึกษา) พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะความมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงานท่านอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ความซื่อสัตย์สุจริตและคุณธรรมในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ยกเว้น ความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี อื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พ.ศ 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา

2.1 จำแนกตามแผนการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ทั้งแผนการศึกษา ก. และแผนการศึกษา ข. แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 จำแนกตามศูนย์การศึกษา โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ศูนย์การศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 4 ด้าน คือ

1. ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ด้านบริบทของหลักสูตร ผลการประเมินโดยรวมเห็นว่า ความสอดคล้องของ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับความต้องการของหน่วยงานที่ปฏิบัติ ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับความต้องการของผู้เรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศกับสภาพและความต้องการของสังคมในปัจจุบันของหน่วยงานทุกหน่วยงานต้องการให้บุคลากรของตนมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น รวมไปถึงความต้องการของผู้เรียนเพื่อเป็นการพัฒนาตนเองให้ทันต่อสังคมโลกในปัจจุบัน เป็นไปตามนโยบายที่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของหลักสูตร ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณมงคลรุ่งเรือง (2540, หน้า 100-106) ที่พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก นอกจากนี้ จุดประสงค์ของหลักสูตรยังมีความสอดคล้องกับการกำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษาของ พันธ์ หันนาคินทร์ (2545, หน้า 187) คือ ข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาจากการประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความเหมาะสม อาจเป็นเพราะว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการศึกษา สามารถนำไปปฏิบัติได้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชาติ โดยมุ่งให้เห็นประโยชน์ส่วนรวม มีความเสียสละ มีความภาคภูมิใจในประเทศชาติ และมีความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับ สัจจ อุทรานันท์ (2532, หน้า 211-212) ที่กล่าวไว้ว่า ลักษณะของหลักสูตรที่ดีนั้น ความมุ่งหมายของหลักสูตรจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการศึกษา อันได้แก่ พื้นฐานทางปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา และธรรมชาติของความรู้ นอกจากนี้ ยังต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชาติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของส่วนรวม มีความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดีของชาติ ดังนั้นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจึงเป็นจุดมุ่งหมายที่ดี เหมาะสมกับผู้เรียนที่ได้รับความรู้อย่างครบถ้วน

1.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร ผลการประเมินโดยรวมเห็นว่า ด้านอาจารย์ ด้านนิสิต ด้านอาคารสถานที่และห้องเรียน ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กำลังพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ที่ทันสมัยในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม จะทำให้นิสิตได้รับความรู้เท่าที่ควร เพราะผลการวิจัยของ กาญจนา มณีแสง (2533) ชี้ให้เห็นว่า ควรมีการพัฒนาเลือกสรรวิธีสอนที่ดีและเหมาะสมตามสภาพการณ์ เพื่อช่วยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านอาจารย์ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ในด้านอาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิที่เหมาะสมอยู่ในระดับมากอันดับ 1 แต่ในด้านอาจารย์มีทักษะและเทคนิควิธี

ในการสอนอยู่ในอันดับสุดท้าย ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ที่ทันสมัยมานำเสนอแก่นิสิตด้วย เพื่อให้มีความสามารถที่สูงมากกว่นี้อาจเนื่องจากเห็นว่าอาจารย์สามารถเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อวิชาชีพมากขึ้น เมื่อนิสิตต้องไปรับภาระหน้าที่สอนจริงหรือนักวิชาการในสถานศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ มณีวงษ์ (2533, หน้า 79-80) แสดงว่าความพร้อมทางด้านวิชาการของอาจารย์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตรไปในทางปฏิบัติที่ถูกต้อง

ด้านนิสิต พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาโดยรวมมีความเห็นส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตนในความตั้งใจจะศึกษาให้สำเร็จตามหลักสูตรอยู่ในระดับมากอันดับ 1 นิสิตมีเวลาเพียงพอต่อรายวิชาที่จะเรียนตามหลักสูตร รวมถึงเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดจนจบหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจาก นิสิตส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการศึกษาในระดับผู้บริหาร จึงมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี พलगูล (2540, หน้า 138) แสดงให้เห็นว่า มีความตั้งใจต่อการศึกษา ใฝ่หาความรู้ ทำให้เกิดทักษะในวิชาชีพ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ด้านอาคารสถานที่และห้องเรียน พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นส่วนใหญ่ในเรื่องของอาคารเรียนมีเพียงพออยู่ในระดับมากอันดับ 1 และบริเวณรอบอาคารเรียนมีความสะอาดเรียบร้อยดี ความสะดวกในการใช้สถานที่รวมถึงบริเวณที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โต๊ะและเก้าอี้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของนิสิต มีห้องเรียนจำนวนเพียงพอ มีการจัดสถานที่ให้เอื้ออำนวยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อความต้องการของนิสิต พื้นที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีสภาพของห้องเรียนที่เหมาะสม ยกเว้น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในการค้นคว้า และสิ่งอำนวยความสะดวกที่อยู่ภายในห้องเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ทางภาควิชาควรเร่งหาวิธีการในการพัฒนาในส่วนนี้ เพราะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาของหลักสูตร และไม่ควรมองข้ามประเด็นนี้ไป เพราะผลงานวิจัยของ สุชาติ ศรีโสภณ (2546, หน้า 99) ซึ่งเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการถ่ายทอดความรู้เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ สำหรับค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร มีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษา การถ่ายทอดความรู้ ในยุคสังคมปัจจุบัน

ด้านหลักสูตร พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นส่วนใหญ่ในความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต ความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาพื้นฐานการศึกษา 18 หน่วยกิต ความเหมาะสมของหมวดวิชาเอก ความเหมาะสมของวิทยานิพนธ์ ความเหมาะสมของวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สำหรับผู้ที่ไม่มีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาดำเนิน

เพิ่มวิชาทางการศึกษาเพิ่มจำนวน 7 หน่วยกิต ความเหมาะสมของวิชาทางการศึกษาที่จัดเพิ่มให้เลือกรเรียน ความเหมาะสมของหมวดวิชาเอกที่มีวิชาบังคับให้เรียน ความเหมาะสมของหมวดวิชาเอก ที่มีให้เลือกรเรียน รายวิชาและหน่วยกิต มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะความเหมาะสมของหมวดวิชาเอกที่มีวิชาบังคับ คือ วิชาภาวะผู้นำทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีวัตถุประสงค์ที่จะนำความรู้ในเรื่องภาวะผู้นำไปใช้ในการบริหารการศึกษา เพราะส่วนมากผู้เรียน เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนฝ่ายผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และเตรียมตัวเพื่อรับตำแหน่งผู้บริหาร และ นักวิชาการทางด้านบริหารการศึกษาเป็นอย่างมาก

ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการให้บริการสื่อการเรียนการสอน หน่วยงานที่ให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ จัดไว้ให้บริการ ความทันสมัยของสื่อการเรียนการสอนรวมถึงความเหมาะสมของจำนวน สื่อการเรียนการสอนกับจำนวนผู้เรียน ยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อนิสิต ทั้งนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบนั้น ไม่ส่งเสริมสนับสนุน ด้านงบประมาณ รวมทั้งยังไม่มี ความทันสมัยพอ การใช้งานยังมีประสิทธิภาพ ไม่ดีพอ ซึ่งควรได้มีการปรับปรุงสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา ให้ทันสมัยมากกว่านี้ จะทำให้หลักสูตรนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป เพราะผลงานวิจัยของ วิชัย ดิสสระ (2544, หน้า 103) ซึ่งให้เห็นว่า สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน คือ ช่วยให้นักเรียนน่าสนใจ ช่วยให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ช่วยเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน ช่วยทวนเวลาในการสอนของผู้สอน โดยเฉพาะในปัจจุบัน เพราะความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีซึ่งเข้ามามีบทบาทในทางการศึกษามากขึ้น

1.3 ด้านกระบวนการของหลักสูตร ผลการประเมินโดยรวมเห็นว่า ด้านการบริหารและการจัดการหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และด้านการอำนวยความสะดวกของศูนย์การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมการสอนอย่างเหมาะสมตาม หลักสูตรพร้อมทั้งการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา ซึ่งสอดคล้องดังที่ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 28-30) กล่าวว่า ครูเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ การเอาใจใส่ต่อการสอนของครู การสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร และการเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญจะส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ด้านการบริหารและการจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การบริหารและการจัดการหลักสูตรได้มีการจัดปฐมนิเทศชี้แจง การเรียนการสอนของหลักสูตรให้แก่ผู้เข้ารับการศึกษารวมทั้งจัดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

ให้ตรงกับรายวิชา มีการจัดรายวิชาให้นิสิตได้เรียนอย่างเหมาะสมของแต่ละภาคเรียน และมีการปรับเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันโดยเฉพาะ มีการจัดอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถตรงกับรายวิชา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากอันดับ 1 อาจเป็นผลมาจากการจัดทำหลักสูตรนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนมาแล้วก่อนหน้านี้ จึงทำให้การจัดรายวิชาต่าง ๆ มีการปรับให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารหลักสูตรที่ดีจำเป็นต้องมีหลักการดำเนินการหรือบริหาร อย่างเป็นระบบและมีแบบแผน ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2545ก, หน้า 29-30) ที่กล่าวไว้ว่า การบริหารหลักสูตรเป็นกระบวนการต่อเนื่องกระบวนการหนึ่งของวงจรการพัฒนาหลักสูตร มีการประสานงาน มีการดำเนินงานตามแผนงานต่าง ๆ เช่น การจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีความพร้อมอยู่เสมอ และต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารด้วย

ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเปลี่ยนแปลงของวิทยาการและเทคโนโลยีมาประกอบในการสอน ในด้านการเตรียมการสอนล่วงหน้าหรือเอกสารประกอบการสอน เทคนิคการสอนใหม่ ๆ นำมาใช้ในการเรียนการสอนให้นิสิตเกิดความสนใจรวมทั้งการให้กำลังใจแก่นิสิตการเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การสอนโดยสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมสรุปทบทวนหลังจากที่เรียนจบให้นิสิตทราบ การจัดชั่วโมงสอน การจัดการเรียนการสอนในรายวิชามีความเหมาะสม ยกเว้น การจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาดูงานนอกสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากทางภาควิชาการบริหารการศึกษายังขาดการอำนวยความสะดวกทางด้านการพาหนะให้นิสิตภาคพิเศษควรมีการวางแผนในเรื่องนี้ที่จะน่านิสิตไปดูงานนอกสถานที่รวมถึงการประสานงานของหน่วยงานที่จะพานิสิตไปดูงาน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้และทักษะที่นอกเหนือจากที่เรียนในชั้นเรียน จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเน้นการศึกษาค้นคว้าและการสร้างผลงานที่เป็นรูปธรรมได้มากจึงทำให้ผู้เรียนได้รับผลประโยชน์มากพอสมควร ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพล อธิคม (2543, หน้า 110) พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมดูงานนอกสถานที่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวิชาที่เรียนกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับและนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผล

การเรียนรู้มีมาตรฐานที่ชัดเจนอย่างแท้จริง ด้านเนื้อหารายวิชา การเรียนภาคทฤษฎี สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาเป็นไปอย่างยุติธรรมตรงตามสภาพจริง โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวัดผลมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2545ข, หน้า 26) กล่าวไว้ว่า การประเมินผลการสอน เป็นกระบวนการที่แสวงหาวิธีการเรียนการสอนเพื่อไปเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนให้ปรากฏทั้งด้านความรู้ ทักษะความชำนาญ ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ วิธีการประเมินผลนั้น ควรทำในทัศนะที่กว้างและมีความลุ่มลึกพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความฝึกปฏิบัติ ทัศนคติ ค่านิยม ความสนใจ การสังเกต การสัมภาษณ์ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลาย ๆ ด้าน แต่การประเมินผลทั้งหลายก็ควรมีการกำหนดเกณฑ์ให้ชัดเจนว่าจะประเมินอะไร ต้องการให้ได้สิ่งใดจากการประเมิน ตลอดจนระยะเวลาและข้อจำกัดว่าจะกระทำได้ตามขีดความสามารถ

ด้านการอำนวยการของศูนย์การศึกษา พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การดำเนินงานหรืองานด้านการให้บริการในส่วนต่าง ๆ ของแต่ละฝ่ายเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ยกเว้น การประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลความเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัยบูรพา อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงไม่มีการประสานงานหรือเอกสารหนังสือแจ้งข่าวให้ทราบในแต่ละศูนย์การศึกษา ทางหน่วยงานกลางควรแจ้งข่าวต่าง ๆ ให้ทราบโดยทั่วถึงหรือทำหนังสือแจ้งไปแต่ละศูนย์การศึกษาให้รับทราบ หรืออาจารย์ผู้สอนทราบข่าวเรื่องอะไรควรแจ้งให้นิสิตทราบโดยเฉพาะเรื่องวิชาการหรือระเบียบการลงทะเบียนเรียนแจ้งให้ทราบในชั่วโมงที่เรียนจะได้รับทราบกันทุกคน ปัญหาอีกทางหนึ่งคือ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่จะเปิดดูข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตนั้น ไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่นิสิตที่จะเปิดเข้าไปดูข่าวสารได้ควรที่จะเพิ่มเวลาให้บริการหลังเลิกเรียน โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาต่าง ๆ ที่ทางภาควิชาการบริหารการศึกษาได้จัดการเรียนการสอน ดังที่ สมชาย กิจขรรจง (2536, หน้า 42-43) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมหรือกระบวนการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคลากรหรือองค์การ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่นและก่อให้เกิดความพึงพอใจจากผลของการกระทำนั้น ซึ่งการบริการที่ดีจะเป็นการกระทำที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่แสดงเจตจำนงให้ได้ตรงกับสิ่งที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้พร้อมทั้งทำให้บุคคลดังกล่าวเกิดความรู้สึกที่ดี และประทับใจต่อสิ่งที่ได้รับในเวลาเดียวกัน ในความหมายนี้จะครอบคลุมการบริการทุกด้านไม่ว่าการบริการนั้น จะเป็นการบริการทั่วไปหรือการบริการเชิงพาณิชย์

1.4 ด้านผลผลิตของหลักสูตร ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก คุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่จบการศึกษาไปแล้วมีความรู้ความสามารถทางวิชาการในสาขาวิชาเอกที่เรียน ทักษะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพการทำงานมีระบบและมีระเบียบเรียบร้อย มีอุดมการณ์และค่านิยมในการทำงานให้มีคุณภาพ ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความเป็นผู้นำในการทำงานเชิงวิชาการ

ความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกับผู้อื่น สามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับไปยังผู้อื่นได้ ความซื่อสัตย์สุจริตและคุณธรรมในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ความเสียสละและความมีน้ำใจกับเพื่อนร่วมงาน ความกระตือรือร้นและความอดทนต่อการทำงานเพื่อให้สำเร็จผล มีกิริยามารยาทสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน ความมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงานท่านอื่น ๆ ได้ บุคลิกภาพและความศรัทธาน่าเชื่อถือต่อบุคคลอื่น การใฝ่หาความรู้และค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างงานใหม่ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาในการทำงาน มีวิสัยทัศน์ในการทำงานที่กว้างไกล ยกเว้น ความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากนิสิตที่ศึกษาในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ส่วนมากจะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในระดับผู้บริหาร หรือผู้ช่วยผู้บริหาร ไม่ค่อยมีประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์ ปัญหาอีกประการหนึ่งเป็นเพราะว่าอายุเข้ามามีเกี่ยวข้องกับ เมื่อพิจารณาโดยรวมอยู่ในระดับที่เหมาะสมในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้นั้น นิสิตที่จบการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต (กศ.ม.) นั้นสามารถนำไปปฏิบัติงานจริงให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้และถือได้ว่าหลักสูตรดังกล่าวนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ มณีวงษ์ (2533, หน้า 79-80) แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตรไปในทางปฏิบัติที่ถูกต้อง

2. การเปรียบเทียบการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา

จำแนกตามศูนย์การศึกษา โดยรวมและรายด้าน ศูนย์บางแสน ศูนย์จันทร์บุรี ศูนย์ดอนทอง ศูนย์สระแก้ว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษายู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าจากแนวทางนโยบายของหลักสูตรการศึกษาที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ยังเข้าใจแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังที่ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2559 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 24) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่สอดคล้องต้องกันทั้งประเทศอย่างบูรณาการคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้าน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์แนวนโยบาย มาตรการ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมไทย คือการนำแผนสู่การปฏิบัติ ที่ยังคงมุ่งเน้นการระดมสรรพกำลังจากทุกส่วนให้มีส่วนร่วมในการแปลงแผนกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

จำแนกตามแผนการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า แผน ก. และแผน ข. แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารจัดการของทุกฝ่ายของภาควิชาบริหารการศึกษาได้จัดแผนการเรียนการสอน ในแต่ละแผนมีแนวทางการสอนไปในทิศทางเดียวกันตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้

2.1 ด้านบริบทของหลักสูตร ผลการประเมินเห็นว่า ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับความต้องการของหน่วยงานที่ปฏิบัติ ความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับความต้องการของผู้เรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาของแต่ละศูนย์การศึกษา เป็นรายข้อแต่ละข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับโดยทุกกลุ่มของนิสิตที่ศึกษาในศูนย์การศึกษามหาสารคาม ศูนย์การศึกษาจันทบุรี ศูนย์การศึกษาคอนทอง ศูนย์การศึกษาสระแก้ว มีความคิดเห็นตรงกันว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ค่อนข้างเหมาะสมอยู่มาก หากได้มีการวิเคราะห์ทบทวนในโอกาสต่อไปก็จะทำให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น กลุ่มของแผนการศึกษาทั้งแผน ก. และแผน ข. เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับนโยบายการจัดการศึกษากับสภาพและความต้องการของสังคมในปัจจุบันของหน่วยงานทุกหน่วยงานต้องการให้บุคลากรของตนมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น รวมไปถึงความต้องการของผู้เรียนเพื่อเป็นการพัฒนาตนเองให้ทันต่อสังคมโลกในปัจจุบัน เป็นไปตามนโยบายที่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2545, หน้า 118) พบว่า ได้มีการระบุวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรไว้อย่างชัดเจน วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์ เฉพาะของหลักสูตรสอดคล้องกันดีเนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น

สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ ผลการประเมิน ของกลุ่มนิสิตที่ศึกษาในศูนย์การศึกษามหาสารคาม ศูนย์การศึกษาจันทบุรี ศูนย์การศึกษาคอนทอง ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ทั้งแผนการศึกษาแผน ก. และแผนการศึกษาแผน ข. เห็นว่า อาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตรส่วนใหญ่ มีความเห็นเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาสระแก้วมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และกลุ่มแผนการศึกษาแผน ข. มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเช่นกัน โดยเฉพาะกลุ่มแผนการศึกษาแผน ก. ที่ศึกษาในศูนย์การศึกษามหาสารคาม มีความเห็นในด้านอาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิที่เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มแผนการศึกษาแผน ข. ที่ศึกษาในศูนย์การศึกษาสระแก้ว มีความเห็นในด้านอาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิที่เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน เนื่องจากเห็นว่าอาจารย์เป็นต้นแบบในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อวิชาชีพมากขึ้น เมื่อต้องไปรับภาระหน้าที่สอนจริงหรือเป็นนักวิชาการในสถานศึกษา

ตามความรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา อาจารย์มีประสบการณ์ในการสอน อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร อาจารย์มีคุณวุฒิที่เหมาะสมและเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นที่ยอมรับและเป็นที่ศรัทธาแก่นิสิตนักศึกษา อาจารย์มีทักษะและเทคนิควิธีในการสอนและอาจารย์สอนตรงเวลาในแต่ละครั้งอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ มณีวงษ์ (2533, หน้า 79-80) แสดงว่าความพร้อมของอาจารย์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตรไปในทางปฏิบัติที่ถูกต้อง

สำหรับเรื่องเกี่ยวกับนิสิต มีความพร้อมที่จะตั้งใจจะศึกษาให้สำเร็จตามหลักสูตรรวมถึงเวลาที่จะศึกษาเล่าเรียนในแต่ละรายวิชาของหลักสูตร มีความพร้อมของด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษาและมีพื้นฐานความรู้ในด้านวิชาที่เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งศูนย์การศึกษาบางแสน ศูนย์การศึกษากันตุนรี ศูนย์การศึกษาคอนทอง ศูนย์การศึกษาสระแก้ว รวมไปถึงกลุ่มแผนการศึกษาแผน ก. และแผน ข.อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาสระแก้วมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และแผนการศึกษาแผน ข. มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเช่นกัน. โดยเฉพาะที่ศึกษาในศูนย์การศึกษาสระแก้วด้านความตั้งใจจะศึกษาให้สำเร็จตามหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และศูนย์การศึกษากันตุนรีด้านความตั้งใจจะศึกษาให้สำเร็จตามหลักสูตรค่าเฉลี่ยมากที่สุดเช่นกัน แสดงว่านิสิตมีความพร้อมและตั้งใจจะศึกษาให้สำเร็จตามหลักสูตรอยู่ในระดับมากพอสมควร ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรฤดี หันสนธิ์เทียน (2540, หน้า 146) แสดงว่านิสิตมีความใฝ่รู้จะศึกษาในด้านวิชาชีพที่ตนจะศึกษาและนำไปปฏิบัติงานในอนาคตข้างหน้า

สำหรับเรื่องเกี่ยวกับอาคารสถานที่และห้องเรียน ผลการประเมินพบว่า มีอาคารเรียนเพียงพอต่อนิสิต อาคารเรียนและบริเวณรอบอาคารเรียนมีความสะอาดเรียบร้อยดี ความสะดวกในการใช้สถานที่รวมถึงบริเวณที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้ะและเก้าอี้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของนิสิต มีห้องเรียนจำนวนเพียงพอ มีการจัดสถานที่ให้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อความต้องการของนิสิต ตามความการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งศูนย์การศึกษากันตุนรี ศูนย์การศึกษากันตุนรี ศูนย์การศึกษาคอนทอง ศูนย์การศึกษาสระแก้ว รวมทั้งกลุ่มแผนการศึกษาแผน ก. และ ข. โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะศูนย์การศึกษากันตุนรีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และแผนการศึกษาแผน ก. มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเช่นกัน ยกเว้น ศูนย์การศึกษาสระแก้ว อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาสระแก้วอยู่ในระหว่างช่วงปรับปรุงสถานที่แสดงให้เห็นว่าทางภาควิชาควรเร่งหาวิธีการในการพัฒนาในส่วนนี้อย่างเร่งด่วน เพราะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของหลักสูตรและไม่ควรมองข้ามประเด็นนี้ไปซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ศรีโสภณ (2546, หน้า 99) พบว่า เป็นปัจจัย

เบื้องต้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการถ่ายทอดประสบการณ์ รวมทั้งความรู้ความสามารถให้เป็นตาม จุติมุ่งหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ เพราะสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการถ่ายทอดความรู้ อย่างเช่น ห้องปฏิบัติการยังไม่เพียงพอแก่นิสิตและยังไม่ถ่วงถึงคั้งนั้น ควรมีการพัฒนาในส่วนนี้

สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ผลการประเมินพบว่า กลุ่มของนิสิตศูนย์การศึกษา บางแสน ศูนย์การศึกษาจันทบุรี ศูนย์การศึกษาคอนทอง ศูนย์การศึกษาสระแก้ว ในรายวิชาและหน่วยกิต มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งกลุ่มแผนการศึกษาที่เรียนแผน ก. และแผน ข. โดยเฉพาะศูนย์ การศึกษาสระแก้วมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และแผนการศึกษาแผน ก. มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เช่นกัน และราย หมวดวิชาเอกที่มีวิชาบังคับให้นิสิตเรียนมี ศูนย์การศึกษาคอนทอง มีค่าเฉลี่ยรายวิชามากที่สุด ได้แก่ วิชา หลักและแนวทางการบริหารการศึกษา วิชานโยบายและการวางแผน วิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิชา ภาวะผู้นำทางการศึกษา และศูนย์การศึกษาสระแก้ว รายวิชาเอกที่มีวิชาบังคับให้นิสิตเรียนมีค่าเฉลี่ย มากที่สุด ได้แก่ วิชาหลักและแนวคิดทางการบริหารการศึกษา วิชานโยบายและการวางแผน วิชา ภาวะผู้นำทางการศึกษา และหมวดวิชาเอกที่มีให้เลือกเรียนมีวิชาการวิจัยทางการบริหารการศึกษา และโดยเฉพาะแผนการศึกษาแผน ข. มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในรายวิชาภาวะผู้นำทางการศึกษา แสดงว่า ผู้เรียนมีวัตถุประสงค์พร้อมที่จะเป็นผู้นำทางการบริหารการศึกษาส่วนมากผู้เรียนเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ ในส่วนฝ่ายผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และเตรียมตัวเพื่อรับตำแหน่งผู้บริหาร แสดงให้เห็นว่าผู้สำเร็จ การศึกษาพร้อมที่จะเป็นทั้งผู้บริหาร และนักวิชาการทางด้านบริหารการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งผลการ วิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ คอสส์ (Kauss, 1988, p. 2136) พบว่า การประเมินหลักสูตรระดับ ปริญญาโททางการสอนของมหาวิทยาลัย โดยสอบถามความคิดเห็นของมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ไปแล้วที่ประกอบอาชีพครู มีความสามารถทางด้านการสอนหรือด้านบริหารยังต้องได้รับการพัฒนา ให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ จึงมีความประสงค์จะให้หลักสูตรนี้เน้นเกี่ยวกับสมรรถภาพให้พัฒนายิ่งขึ้น

สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอน ผลการประเมินพบว่า ความคิดเห็นของ ผู้สำเร็จการศึกษา ของกลุ่มการศึกษาศูนย์บางแสน ศูนย์การศึกษาจันทบุรี ศูนย์การศึกษาคอนทอง ศูนย์การศึกษาสระแก้ว รวมถึงแผนการศึกษาทั้งแผน ก. และแผน ข. มีความเตรียมพร้อมที่จะให้มี หน่วยงานที่ให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ จัดไว้ให้บริการเพียงพอ การ บริการสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีประสิทธิภาพ ความทันสมัยของสื่อการเรียนการสอน มีจำนวนสื่อการ เรียนการสอนกับจำนวนผู้เรียนเพียงพอ ซึ่งกลุ่มผู้ให้ความเห็นในเรื่องของสื่อการเรียนการสอนสำหรับ หลักสูตรนี้ อยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาจันทบุรีมีค่าเฉลี่ยปานกลางต่ำสุด และแผนการศึกษาแผน ข. มีค่าเฉลี่ยปานกลางต่ำสุด แสดงว่าความพร้อมในด้านบริการของต่างละ ศูนย์การศึกษายังขาดวัสดุและอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนยังไม่ดีพอ จึงควรมีการ

ปรับปรุงด้านบริการวัสดุ อุปกรณ์ รวมถึงสื่อการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไปซึ่งสอดคล้องดังที่ กิดานันท์ มะลิทอง (2540, หน้า 86) ที่กล่าวว่า อุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการเรียนการสอน

2.3 ด้านกระบวนการ

สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการหลักสูตร ผลการประเมินของผู้สำเร็จการศึกษาของกลุ่มการศึกษาศูนย์บางแสน ศูนย์การศึกษาจันทบุรี ศูนย์การศึกษาดอนทอง ศูนย์การศึกษาสระแก้ว โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาสระแก้วมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รวมถึงแผนการศึกษาทั้งแผน ก. และแผน ข. โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะแผนการศึกษาแผน ข. มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานของแต่ละศูนย์การศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามแสดงให้เห็นว่าการจัดการบริหารและการจัดการหลักสูตรมีประสิทธิภาพและพัฒนาอยู่เสมอ และเป็นที่พอใจของนิสิตที่พร้อมจะรับการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ศรีโสภณภรณ์ (2546, หน้า 100) พบว่า ผู้บริหารยังมีการนัดหมายประชุมวางแผนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียนได้อย่างครบถ้วนและเพียงพอเพราะผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร

สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน ผลการประเมินของผู้สำเร็จการศึกษาของกลุ่มการศึกษาศูนย์บางแสน ศูนย์การศึกษาจันทบุรี ศูนย์การศึกษาดอนทอง ศูนย์การศึกษาสระแก้ว รวมถึงแผนการศึกษาทั้งแผน ก. และแผน ข. โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นผลเนื่องจากอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านการจัดการเรียนการสอนได้อย่างสมบูรณ์ เพื่อพิจารณารายชื่อการจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาดูงานนอกสถานที่ โดยเฉพาะแผนการศึกษาที่เรียนแผน ข. อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่เรียนแผน ข. มีความประสงค์ที่จะศึกษาค้นคว้านอกสถานที่มากกว่าที่จะเรียนในชั้นเรียน และกลุ่มของศูนย์การศึกษาศูนย์บางแสน จันทบุรี สระแก้ว อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพล อธิคม (2543, หน้า 110) พบว่า อาจารย์ผู้สอนประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการใช้อุปกรณ์การสอน

สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ผลการประเมินของผู้สำเร็จการศึกษาของกลุ่มการศึกษาศูนย์บางแสน ศูนย์การศึกษาจันทบุรี ศูนย์การศึกษาดอนทอง ศูนย์การศึกษาสระแก้ว รวมถึงแผนการศึกษาทั้งแผน ก. และแผน ข. โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลการเรียนอย่างแท้จริง อาจารย์มีการวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การวัดและประเมินผลด้านเนื้อหาการเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎี เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนมีความเหมาะสม การวัดและ

ประเมินผลการเรียนเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชา อาจารย์มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลเป็นไปอย่างยุติธรรม อาจารย์วัดผลและประเมินผลตรงตามสภาพจริง เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวัดผลมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาสระแก้วมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ศรีโสภณ (2546, หน้า 100) ซึ่งในการวัดผลที่มีประสิทธิภาพดังกล่าวจะส่งผลทำให้บัณฑิตที่จบการศึกษาได้รับการประเมินในด้านความสามารถทั้งความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่องและหลากหลายวิธีจึงมีความน่าเชื่อถือได้ว่าบัณฑิตศึกษาที่จบจากหลักสูตรนี้จะมีคุณภาพดีพอสมควร โดยพิจารณาจากบัณฑิตศึกษาเฉพาะกลุ่มสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ที่เรียนจบแล้ว ส่วนใหญ่จะสอบและปรับตำแหน่งเป็นระดับผู้บริหาร

สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกของศูนย์การศึกษา ผลการประเมินของผู้สำเร็จการศึกษาของกลุ่มการศึกษาศูนย์บางแสน ศูนย์การศึกษาจันทบุรี ศูนย์การศึกษาดอนทอง ศูนย์การศึกษาสระแก้ว รวมถึงแผนการศึกษาทั้งแผน ก. และแผน ข. โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อแล้วการประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลความเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัยบูรพา อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะกลุ่มแผนการศึกษาแผน ก. และแผนการศึกษาแผน ข. รวมถึงทั้ง 4 ศูนย์การศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตที่เรียนแผน ก. ส่วนมากเป็นกลุ่มคนทำงานมาเรียนภาคพิเศษตอนเย็นหรือเสาร์อาทิตย์อาจเป็นเพราะไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้านข่าวสารหรือประชาสัมพันธ์ในเรื่องวิชาการต่าง ๆ

2.4 ด้านผลผลิตของหลักสูตร คุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่จบการศึกษา ผลการประเมินของผู้สำเร็จการศึกษาของกลุ่มการศึกษาศูนย์บางแสน ศูนย์การศึกษาจันทบุรี ศูนย์การศึกษาดอนทอง ศูนย์การศึกษาสระแก้ว รวมถึงแผนการศึกษาทั้งแผน ก. และแผน ข. เห็นว่า บัณฑิตศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ รวมถึงแผนการศึกษาทั้งแผน ก. แผน ข. โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาจันทบุรีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และแผนการศึกษาแผน ข. มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ขณะที่นิสิตศึกษาที่อยู่ในแต่ละศูนย์การศึกษา ได้รับการเรียนการสอนหล่อหลอมและปลูกฝังให้นิสิตได้ปฏิบัติตนในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการค้นคว้าหาความรู้ ความเป็นผู้นำ รวมทั้งความซื่อสัตย์สุจริตมีคุณธรรมและการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ มณีวงษ์ (2533, หน้า 79-80) พบว่า ความสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการทำ

กิจกรรมไปใช้ในการทำงานหรือชีวิตประจำวัน มีความรู้และทักษะทั่วไปในวิชาชีพ สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาวิชาพื้นฐานไปใช้ในการทำงานหรือชีวิตประจำวัน สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสังคมในมหาวิทยาลัยไปใช้ในการทำงานหรือชีวิตประจำวัน และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้นั้น นิสิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) นั้นสามารถนำไปปฏิบัติจริงให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางและถือได้ว่าหลักสูตรดังกล่าวประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านบริบท ควรกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเศรษฐกิจ สังคมในปัจจุบัน ทันต่อความต้องการทางเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อที่จะให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น

2.1 อาจารย์ ควรมีการส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนเข้ารับการอบรมสัมมนาทางด้านวิชาการ เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนและเทคนิคการสอน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

2.2 นิสิต ควรมีมาตรการในการประกันคุณภาพของนิสิตที่จะเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ให้ชัดเจนและเหมาะสม

2.3 อาคารสถานที่และห้องเรียน ควรมีการเพิ่มห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในการค้นคว้าและสิ่งอำนวยความสะดวกที่อยู่ภายในห้องเรียน ให้เพียงพอต่อนิสิตเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาจันทร์ ควรมีการเพิ่มเวลาให้บริการหลังเลิกเรียน เพราะศูนย์การศึกษาจันทร์ จะเป็นภาคพิเศษที่เรียนเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่มีเวลาที่จะใช้ในเวลาปกติที่ให้บริการ

2.4 หลักสูตร ควรจัดเนื้อหาในแต่ละรายวิชาที่สอนนิสิตให้ทันสมัยกับสังคมปัจจุบัน ให้มากกว่าเดิม ทั้งแผนการศึกษาแผน ก. และแผน ข. รวมทั้ง 4 ศูนย์การศึกษาเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.5 สื่อการเรียนการสอน ควรสนับสนุนจัดให้มีสื่อและอุปกรณ์ในการประกอบการเรียนการสอนที่ใหม่และทันสมัยอยู่เสมอสามารถนำมาใช้ได้ตลอดเวลา ทั้งแผนการศึกษาแผน ก. และแผน ข. รวมทั้ง 4 ศูนย์การศึกษา ของภาควิชาบริหารการศึกษา เพื่อให้มนิสิตได้รับประโยชน์และ

การพัฒนาทางการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้กำหนดไว้

3. ด้านกระบวนการ

3.1 การบริหารและการจัดการหลักสูตร ควรมีการจัดอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตร เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อนำไป ชี้แจงให้กับนิสิตทราบในแต่ละรายวิชาที่เรียน โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาจันทบุรี ศูนย์การศึกษา ดอนทอง ศูนย์การศึกษาระยอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันและมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 กระบวนการเรียนการสอน ด้านการจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาผลงานนอกสถานที่ ควรมี การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียน โดยเฉพาะภาคเรียนปกติทั้งแผน การศึกษาแผน ก. และแผน ข. จะเป็นนิสิตที่ไม่ได้ปฏิบัติงานอยู่ในระหว่างการศึกษาระดับ ประสพการณ์ในด้านการเรียนรู้การทำงานภายนอก เมื่อจะรับรู้สิ่งต่าง ๆ มาพัฒนาตนเองในระหว่าง ศึกษาอยู่และอาจารย์ผู้สอนควรมีการให้กำลังใจและเสริมสร้างกับนิสิตอย่างสม่ำเสมอ

3.3 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนแต่ละวิชาควรชี้แจงให้นิสิต ทราบในเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานในการให้คะแนนให้มีความเข้าใจตรงกัน

3.4 การอำนวยความสะดวกของศูนย์การศึกษา ควรจัดให้การประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูล ความเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัย บรพา ประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าเดิมทั้ง 4 ศูนย์การศึกษาหรือควรให้ เจ้าหน้าที่ตามศูนย์การศึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนทราบข่าวสารอะไรควรแจ้งแก่นักศึกษาให้ทราบบ้าง

4. ด้านผลผลิต ควรมีการส่งเสริมหรือโครงการฝึกอบรมให้นิสิตได้มีทักษะในการใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อมูล เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการประเมินหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการประเมินสามารถ กำหนดคุณค่าของหลักสูตรได้เพียงระดับหนึ่ง ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

1. ควรประเมินหลักสูตรตามการรับรู้ของอาจารย์ผู้สอน ผู้ใช้หลักสูตรและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์ เพื่อสรุปผลการประเมินให้สมบูรณ์

2. ควรมีการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการ ศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

3. ควรทำการวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาให้เป็นผู้ที่มีขีดความสามารถในทางวิชาชีพ

4. ควรมีการทำวิจัยในเรื่องของทิศทางของหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ในทศวรรษหน้า